Právo - Typy licencií, shareware (demoverzia, trialware, adware), freeware (beta verzia), public domain (GPL, GNU/GPL, open-source) :)

a) Shareware

Skupina licencií, ktoré umožňujú bezplatne a legálne využívať komerčne šírený softvér s určitými obmedzeniami. Zmyslom takejto licencie je presvedčiť čo najväčší počet používateľov o kvalitách daného softvéru tak, aby si ho zakúpili.

- Najtypickejším obmedzením je **vypnutie niektorých funkcií**, ktoré sa odomknú až po zadaní registračného kódu získaného zaplatením požadovanej čiastky. Tento typ shareware možno chápať ako **demoverziu**, na ktorej sa záujemcovia o program overia, či spĺňa ich požiadavky.
- **Obmedzené časové obdobie - *trialware*** umožňuje využívať softvér počas niekoľkých dní alebo mu umožňuje vykonať niekoľko spustení. Po naplnení času začne program upozorňovať na uplynutie skúšobnej doby alebo sa jednoducho nespustí. Z hľadiska autorských práv je táto verzia úplne zhodná s klasickým komerčným programovým vybavením - po uplynutí skúšobnej doby je ďalšie užívanie plnej verzie programu bez jeho registrácie trestné.
- **Zobrazovanie reklamy** - ***adware*** predstavuje jednu z najnovších verzií shareware, ktorá našla uplatnenie hlavne vďaka zvýšeniu počtu počítačov s trvalým pripojením k Internetu. Autor si využívanie svojho programu bez registrácie kompenzuje príjmom z komerčnej reklamy, ktorú zobrazuje na používateľovom počítači. Po registrácii sa táto aktivita vypne a používateľ má k dispozícii plnohodnotný softvér.

Poznámka

Programy šírené pod licenciou shareware možno získať na mnohých serveroch fungujúcich ako archívy, častým zdrojom sú i CD a DVD priložené k počítačovým časopisom.

b) Freeware

Typ softvéru, ktorý môžeme používať a rozširovať zadarmo, požaduje sa pritom len dodržiavanie autorských práv (t.j. neupravovať program).

- Niektoré aplikácie šírené ako freeware umožňujú plnohodnotné používanie len na **nekomerčné účely** (osobné, personálne) a v prípade komerčného využitia (inštalácia v komerčných organizáciách) sa vyžaduje nákup komerčných licencií.
- Špeciálny prípad freeware predstavujú **beta verzie** (testovacie verzie), ktoré tvoria medzikrok medzi vytvorením a zverejnením softvéru. Skôr než je výsledný program hotový, jeho autori vytvoria niekoľko testovacích verzií, ktoré môžu záujemcovia zdarma používať. Autori si vďaka nim overujú, ako program funguje, a odstraňujú prípadné chyby.

c) Public domain

Verejné, voľne šíriteľné dielo, ktorého majetkové autorské práva nie sú chránené. Spravidla sem spadajú diel, pri ktorých vypršala doba 70 rokov od smrti jeho posledného autora alebo diela, na ktoré si autori neuplatňujú autorská práva.

Pre šírenie softvéru s voľnou licenciou sa často používa **GPL** (*General public licence* – všeobecná verejná licencia), resp. **GNU/GPL**. Táto licencia však vyžaduje, aby bol každý produkt vytvorený, upravený alebo obsahujúci zdrojové kódy šírené pod GPL, tiež šírený pod GPL (a teda zadarmo). Z toho dôvodu existujú okrem GNU/GPL i ďalšie voľné licencie umožňujúce šírenie upravených voľných zdrojových kódov za úplatu. Vo všeobecnosti možno pravidlá voľnej licencie formulovať ako slobodu pre:

- narábanie so softvérom ľubovoľným spôsobom (inštalovať na ľubovoľný počet počítačov, kopírovať, distribuovať),
- poznanie vnútornej štruktúry softvéru, mať k dispozícii jeho zdrojové kódy a možnosť študovať ako funguje,
- možnosť meniť zdrojové kódy a modifikované výsledky zverejňovať.

Vďaka požiadavke na šírenie zdrojových kódov sa táto kategória softvéru často označuje aj ako **open-source**.

Poznámka

Do skupiny open-source patrí aj časť operačných systémov typu *Unix* (napr. *Linux*), ktoré môžu byť (spolu s mnohými ďalšími

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

aplikáciami zadarmo) vhodnou alternatívou komerčných operačných systémov.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania